

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра філософії та історії

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
В. П. Казарін
«26» 01 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

для проведення фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр» спеціальності **034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія»)** на основі освітнього ступеня «бакалавр», «магістр» та ОКР «спеціаліст»

УХВАЛЕНО:

на засіданні кафедри філософії та історії
Протокол № 6 від «28» січня 2021 р.

Зав. кафедри В. Ж. Попов

Програма фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр» галузі спеціальності 034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія») на основі освітнього ступеня «бакалавр», «магістр» або ОКР «спеціаліст». – К.: ТНУ імені В.І. Вернадського, 2021. – 11с

Укладач:

Л.С. Тарасюк – д. філос. н., доцент кафедри філософії та історії
ТНУ імені В.І. Вернадського

Рецензенти:

О.В. Горбань – д. філос. н., проф. кафедри філософії Київського університету
імені Б. Грінченка
І.Г. Кудря – д. філос. н., доцент кафедри філософії та історії ТНУ імені В. І.
Вернадського

Розглянуто та ухвалено на засіданні Вченої Ради Таврійського національного
університету імені В. І. Вернадського, протокол № 7 від «26» лютого 2021 р.

ЗМІСТ

I. Загальні положення.....	4
II. Організаційно-методичні рекомендації.....	5
III. Перелік питань з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань	5
IV. Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань	13

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Здобуття ступеню «магістр» за спеціальностями 034 «Культурологія» передбачає комплексний вступний екзамен за тестовою технологією з дисципліни «Культурологія».

Програма комплексного екзамену з циклу професійно-орієнтованих дисциплін розроблена з метою надання допомоги абітурієнтам в підготовці до його складання.

Програма охоплює основну проблематику дисципліни, яка дозволяє перевірити і оцінити необхідний рівень набутих знань та практичних навичок, які є базовими для подальшого опанування магістерської програми.

«Культурологія», як складова блоку соціогуманітарних дисциплін, є обов'язковим предметом, що вивчається в вищих навчальних закладах України.

Предметом «Культурології» як навчальної дисципліни є сутність, людське значення культури, закономірності її існування та розвитку.

«Культурологія» покликана дати культурологічну освіту студентам, *мета* якої

- в підготовці молоді до адекватної особистісної орієнтації в сучасному світі;
- у сприянні загальнокультурної самоідентифікації; усвідомлення свого права на самореалізацію та самовираження в поліфонічному просторі культури;
- у формуванні у студентів – майбутніх фахівців – вмінь орієнтуватися в культурному середовищі сучасного суспільства та використовувати культурологічний підхід до аналізів процесів духовного та соціального життя;
- у розвитку здібностей та стійких орієнтацій на міжкультурне спілкування, діалог з представниками інших культур на основі поваги, взаєморозуміння та духовного взаємозбагачення.

Серед *завдань*, що постають з мети культурологічної освіти і потребують розв'язання, наступні:

- сформувати у студентів усвідомлення пріоритетної ролі культури в суспільному розвитку, значення культурології в системі гуманітарного знання;
- сформувати уявлення студентів про багатоманітність і самоцінність різних культур, характерні риси сучасної світової культури та культурологічний зміст глобальних проблем сучасності;
- розкрити специфіку української культури як складової світового культурного процесу;
- зорієнтувати в осяганні розмаїтої палітри мистецької творчості в контексті культурно-історичних епох;
- сформувати установки на систематичну культурологічну самоосвіту як фактор культурного самовдосконалення;
- розвинути духовно-творчий потенціал студентів, їх здатність до культуротворчої самореалізації в майбутній професії та суспільстві.

Програмою курсу «Культурологія» передбачено вивчення *основних питань теорії культури – теоретичний блок*: предмет, основні поняття культурології, структура та функції культури, основні школи та концепції культурології; *історичний блок – історія світової та української культури*: розвиток світової культури від давніх цивілізацій до наших днів із висвітленням найвидатніших культурних досягнень; історичний та актуальний зрізи розвитку української культури у її взаємозв'язках зі світовою культурою.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Екзаменаційний білет з «Культурології» складається з 4 теоретичних питань та 10 тестів.

1. Завдання з вибором однієї (чи більше) правильної відповіді

До кожного тестового завдання пропонується 3-5 варіантів відповіді, серед яких є правильні (у формулюванні завдання зазначається, що правильних відповідей більше, ніж одна). Завдання вважається виконаним правильно, якщо учасник вибрав і позначив правильні варіанти відповіді у бланку відповідей. Завдання вважається невиконаним, якщо немає відповідей на теоретичні питання. Завдання вважається виконаним неправильно, якщо у завданні, де більш, ніж одна правильна відповідь: а) позначено неправильну відповідь; б) відповідь не позначено взагалі, а у завданні, де лише одна правильна відповідь: а) позначено неправильну відповідь; б) позначено більш, ніж одну відповідь (навіть якщо серед них правильна); в) відповідь не позначено взагалі.

2. Завдання теоретичні.

У цих питаннях задіяний матеріал курсу «Культурологія», який включає в себе теорію культури та історію культури (нижчий та вищий рівень складності).

3. Завдання на визначення понять та термінів.

Необхідність знання та розуміння основних термінів та понять з дисципліни «Культурологія».

4. Завдання з розгорнутою відповіддю

Завдання цієї форми передбачає створення власного аргументованого висловлення на дискусійну тему. У ньому слід аргументовано ствердити або заперечити висловлену в завданні позицію.

Кожний варіант білету складається з 5 завдань (5 завдання включає в себе – 10 тестів), тому загалом – 14 питань. На виконання завдання відведено 120 хвилин.

Система оцінювання окремих завдань і тесту в цілому

Для завдань тесту кожної форми встановлюється відповідна система оцінювання:

1. Завдання з вибором однієї (чи більше) правильної відповіді – 10 тестових балів; $10 \cdot 10 = 100$ балів.

2. Завдання теоретичні: $4 \cdot 25 = 100$ балів

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, відповівши на питання, правильно розв'язавши всі завдання тесту з Культурології – 200 балів.

Алгоритм оцінювання: $10 \cdot 10 + 4 \cdot 25 = 200$ балів.

3. Перелік питань з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань

Теорія культури (нижчий рівень складності).

1. Етичний та естетичний аспекти взаємодії культури та природи.
2. Рекреативна, комунікативна та людинотворча функції культури.
3. Інтегративна, пізнавальна та гуманістична функції культури.
4. Психоаналітична концепція.
5. Культурологія як гуманітарна наука.
6. Людина як творець і створіння культури.
7. Діалог культур.
8. Мистецтво в системі духовної культури суспільства.
9. Особливості духовної культури та її форми.
10. Культура спілкування та навчання.
11. Субкультура та контркультура.

12. Ментальність, менталітет, культура.
13. Мова як символічний код культури.
14. Культура як соціальне явище.
15. Еволюціоністська та антропологічна концепції.
16. Статика та динаміка культури.
17. Методи культурології.
18. Поняття „культура” і „цивілізація”.
19. Еволюція поглядів на культуру.
20. Міфологія як явище духовної культури.
21. Типологія цивілізацій.
22. Захід і Схід як категорії культурології.
23. Національна культура.
24. Українська культурологічна думка.
25. Культура як міра розвитку людини і людства.
26. Світова культура як ціле. Єдність і різноманітність соціокультурного процесу.
27. Норми і цінності культури.
28. Культура як спосіб соціалізації особистості.
29. Культурна ідентифікація та культурна самоідентичність.
30. Поняття і сутність культури.

Історія культури (нижчий рівень складності).

1. Основні тенденції розвитку культури ХХ ст.
2. Проблеми загальнолюдського та національного в культурі ХХ ст.
3. Назвіть та охарактеризуйте основні художні течії ХІХст.
4. „Філософія життя” як основа культурно – філософських ідей кризової епохи (остання чверть ХХ - поч.. ХХІ ст.).
5. Роль Києво-Могилянської академії в історії української культури.
6. Роль козацтва в розвитку української культури.
7. Мистецтво та архітектура Київської Русі.
8. Художня культура Стародавнього Риму.
9. Витоки української культури.
10. Романський період як пора найвищого розквіту європейської середньовічної культури.
11. Готичний стиль в архітектурі.
12. Духовно - культурна спадщина Візантійської імперії.
13. Характерні риси давньогрецької культури.
14. Основні етапи розвитку еллінської художньої культури.
15. Гуманізм як ціннісна основа культури Відродження.
16. Особливості художньої культури Ренесансу.
17. Культурні здобутки української культури ХІV – ХVІІ ст.
18. Реформація та її культурно – історичне значення.
19. Риси новоевропейської культури ХVІІ ст. Наукова революція.
20. Домінанти культури європейського Просвітництва.
21. Сильові та жанрові особливості європейського мистецтва ХVІІ – ХVІІІ ст.
22. Барокова культура Європи.
23. Феномен українського бароко.
24. Художньо-мистецькі течії в європейському мистецтві кінця ХІХ ст.
25. Світоглядні та художньо-естетичні особливості культури Месопотамії та Єгипту.
26. Тоталітаризм і культура.
27. Масова та елітарна культури.
28. Український культурний Ренесанс та його загибель.
29. Світоглядні основи модерністського мистецтва.

30. Авангардистські течії у мистецтві.
31. Постмодернізм як парадигма сучасної культури.
32. Роль творчості Т.Г. Шевченка у становленні української культури.
33. Українське національно-культурне відродження кінця XVIII – поч. XX ст.
34. Українська народна і професійна музика в історії культури.
35. Актуальні проблеми сучасної культури.
36. Культура України в умовах зростання національно-культурної ідентичності.

Теорія культури (вищий рівень складності).

1. Що таке екранна культура? Які типи культур ви знаєте ?
2. Який критерій покладений в основу класифікації суспільств? Як вони називаються? Назвіть приклади.
3. Які ви знаєте типи культурних змін? Охарактеризуйте та наведіть приклади.
4. Ірраціоналістичне розуміння культури в „філософії життя”: сутність філософії та її представники.
5. В чому полягає сутність сучасного розуміння природи та нових ідеалів людського ставлення до неї? Співставте поняття „антропокосмізм” та „антропоцентризм”.
6. Розкрийте поняття „спеціалізовані форми культури”. Охарактеризуйте інший компонент даної моделі культури.
7. В чому полягає специфіка культурологічного знання? Обґрунтуйте свою думку.
8. Чи пов’язані між собою поняття „глобалізація” та „інтернаціоналізація”? Розкрийте сутність понять та доведіть свою думку.
9. Соціокультурні характеристики постіндустріального суспільства: дайте пояснення.
10. Як ви розумієте відносний характер протиріч, або суперечливу єдність культури і цивілізації? Поясніть на прикладах.
11. Розкрийте мотивацію та зміст субкультурних явищ в європейській культурі середини XX ст.
12. Культурна ідентифікація; особливості сучасної української ідентифікації.
13. Обґрунтуйте на прикладах нетотожність культури та суспільства, культурного та соціального розвитку.
14. За яким критерієм, на думку німецько-французького філософа – богослова А.Швейцера, можна оцінити ту або іншу культуру? Назвіть відповідну концепцію культурології.
15. Який зміст вклав академік Д. Ліхачов в поняття „екологія культури”? Поясніть та запропонуйте найбільш адекватну змісту поняття культурологічну концепцію.
16. В чому полягає діалектично-суперечлива єдність людини і культури? Поясніть на прикладах.
17. Чим сьогодні викликаний перехід від адаптивної парадигми освіти до креативної?
18. Чи згодні ви з наступним визначенням поняття „культура”: „Культура - це напружений пошук людиною самої себе та свого місця в світі”? Аргументуйте свою думку.
19. Який теоретичний висновок можна зробити з наступного нетрадиційного визначення культури: „Культура - це приблизно все те, що робимо ми і не роблять мавпи”?
20. Які ви знаєте явища культури? Поясніть сутність аксіологічного та дезаксіологічного підходів щодо культури.
21. М. Бердяєв: ”Всі великі національні культури є загальнолюдськими за своїм значенням. Національність є позитивним збагаченням буття, і тому за неї слід боротися як за цінність”, - чи актуально звучать ці слова сьогодні? В чому полягає діалектика національного та загальнолюдського в культурі?
22. Розкрийте сутність підходів щодо визначення культури: описовий, соціологічний та ціннісний. Вкажіть основні недоліки підходів.

23. Розкрийте сутність підходів щодо визначення культури: технологічний та історичний. Вкажіть недоліки підходів.
24. Назвіть ряд загальних ознак культури, з якими могли б погодитися автори всіх визначень цього поняття і які б допомогли з'ясувати її сутність.
25. Які ви знаєте підходи щодо проблеми співвідношення понять „культура„ і „цивілізація“?
26. Які ідеї Шопенгауера та Ніцше були резюмовані в XX ст. в культурологічній концепції Х. Ортеги-і-Гассета ?
27. Соціалізація – індивідуалізація; норма – свобода; традиція – оновлення: яка, на вашу думку, роль цих бінарних опозицій в розвитку культури?
28. Психоаналітичні концепції З. Фрейда, К.Г. Юнга, Е. Фромма: загальне та особливе в них.
29. Роль еліти в культуротворчому процесі суспільства: обґрунтуйте.
30. Ваше розуміння принципу культурної демократії як найважливішого з принципів культурної політики, проголошеної у Декларації Мехіко.
31. Що таке „культурні універсалії“? Наведіть приклади.
32. Що виражає парна категорія “Схід і Захід”?
33. Поняття символу та символічна школа в культурології.
34. Як ви розумієте екстраутилітарність регулятивних начал культури?
35. Що таке художня соціалізація та персоналізація як її складова?
36. Які ви знаєте функції мистецтва? В чому сутність катартично-компенсаторної та сугестивної функцій?
37. Як ви розумієте художньо-концептуальну та випереджувально-просвітницьку функції мистецтва?

Історія культури (вищий рівень складності).

1. Назвіть найхарактерніші риси культури Стародавнього Сходу.
2. Яке століття і чому в історії європейської культури називають „віком Розуму“? Як називається культурологічна концепція, яка відповідає постулатам цієї культури?
3. Які типи світської художньої культури склалися в європейському середньовіччі? Охарактеризуйте їх.
4. Чи відрізнялася система навчання в європейських університетах та в Києво-Могилянській академії?
5. Грецька „пайдейя“ та концептуальні положення сучасної вітчизняної освіти: чи можна провести між ними паралель?
6. Острозька академія: її внесок в розвиток шкільної освіти в Україні.
7. „Тілесна краса є щось твариноподібне, якщо під нею не ховається розум“. Як пов'язані слова Демокріта з ідеалом людини в Стародавній Греції?
8. Як універсальні ключові ознаки культури бароко виявляються в сучасних умовах? Назвіть відповідну концепцію, пов'язану з назвою стилю.
9. „Екологічна етика“ як компонент сучасної морально-духовної парадигми: її зміст.
10. Які події в історії України спричинили появу нового літературного жанру – полемічної літератури?
11. Якому типу культури в руслі концепції П. Сорокіна відповідає реалістичне мистецтво?
12. Конструктивізм як втілення естетики та техніцизму: в чому полягають його новаторські ідеї?
13. Які концепції відображають характер сучасної епохи та світосприйняття сучасної людини? Назвіть їх та дайте характеристику.
14. Які тенденції існують сьогодні у взаємовідносинах між Сходом і Заходом? Поясніть на прикладах сучасних подій в світі.
15. Чому, на вашу думку, у вік інформатизації все більшу роль відіграє синтез науки, технології та поезії?

16. Чим можна пояснити звернення сучасних вчених до традицій давнього, особливо східного світу?
17. Які варіанти розв'язання соціокультурної кризи демонструє історія людського суспільства і культури?
18. Влада фараона та влада месопотамських царів: знайдіть подібні риси.
19. Повсякденне життя в Афінах та повсякденне життя жителів Месопотамії: порівняйте.
20. Порівняйте грецький та римський пантеони богів і характер релігійного культу.
21. Що ви знаєте про стильові й жанрові особливості європейського мистецтва XVII – XVIII ст.?
22. В чому сенс „чистого мистецтва”, або „мистецтва для мистецтва” на думку прихильників цієї теорії?
23. Назвіть основні фактори становлення європейської культури.
24. Які ви знаєте класифікації видів мистецтва? Оформіть відповідь у вигляді схеми.
25. Середньовічне й ренесансне світосприйняття: порівняйте.
26. Чим відрізняються фламандський й голландський художні світи у XVIIст.? Хто такі „малі голландці”; кого називають „великим голландцем”?
27. В чому специфіка українського бароко та його відмінність від західноєвропейського та російського? Назвіть приклади барокової архітектури в Україні.
28. Яке світовідчуття виражене у творах стилю рококо? Назвіть приклади стилю в різних видах мистецтва.
29. Яку роль відіграла Києво-Печерська лавра у розвитку культури Київської Русі?
30. Елітарна та масова культура: охарактеризуйте.
31. Романтика та готика в мистецтві.
32. Обґрунтуйте роль сакрального канону у візантійському мистецтві. Які твори ви знаєте?

Список літератури для підготовки до вступних випробувань.

Основна література.

1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Д. Світова та українська культура. Навчальний посібник / С.Д. Абрамович, М.Д. Чикарькова. – Львів: Світ, 2004 – 344 с.
2. Абрамович С.Д. Культурологія: Навчальний посібник / С.Д. Абрамович. – К.: Кондор, 2005. – 352 с.
3. Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посібник / В.В. Багацький, Л.І. Кормич. – К.: Кондор, 2004. – 304 с.
4. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация. Философия, наука, религия / Г.М. Бонгард-Левин. – М., 1980.
5. Библер В. Культура. Диалог культур / В. Библер // Вопросы философии. – 1989. – №6.
6. Бицилли П.М. Место Ренессанса в истории культуры / П.М. Бицилли. – М., 1996.
7. Бокань В. Культурологія. Навчальний посібник / В. Бокань. – К.: МАУП, 2003.
8. Буддизм: история и культура. – М., 1989.
9. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма / М. Вебер. Избр. произв. – М., 1990.
10. Виткалов В.Г., Митровка М.М. Українська культура: Навчально-методичний посібник / В.Г. Виткалов, М.М. Митровка – Рівне: Волинські обереги, 2001. – 168 с.
11. Взаимодействие культур Востока и Запада / Отв.ред. Е.Чельшев. – М., 1987.
12. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія культури: Навч. посіб. / Наук. ред. В.М.Шейко. – К.: Кондор, 2004. – 763 с.
13. Гнедич П.П. История искусств. Живопись. Скульптура. Архитектура / П.П. Гнедич – М.; Изд. «Эксмо», 2004. – 848 с.
14. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук В.А., Режко В.А. Історія світової та української культури / В.А. Греченко, І.В. Чорний, В.А. Кушнерук, В.А. Режко. – К., 2000.
15. Грищенко В. Людина і культура.: Навч. посіб / В. Гищенко. – К.: Либідь, 2000.

16. Гриценко Т.Б., Кондратюк А.Ю., Мельничук Т.Ф. Відродження: Навчальний посібник / Т. Б. Гриценко, А.Ю. Кондратюк, Т.Ф. Мельничук. Відродження – К.: НАУ, 2006 – 125 с.
17. Давня історія України. У 3-х т. Толочко П.П. /гол. ред./ – К.: Інститут археології НАН України, 2000. – 695 с.
18. Дюбі Жорж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство 980-1420 років / Ж. Дюбі. – К.: «Юніверс», 2003. – 320 с.
19. История мировой культуры: Культурология. Учебное пособие / Под ред. Р.С.Кнабе и др. – М.: Академия, 2003. – 605 с.
20. Історія світової культури. Культурні регіони. Навчальний посібник / Керівник авторського колективу Л.Т. Левчук. – К.: Либідь, 2000. – 520 с.
21. Історія української архітектури / Ред. В.І.Тимофієнко. – К.: Техніка, 2003. – 472 с.
22. Історія української літератури ХХ ст. У 2-х кн. Кн.1. Перша пол. ХХ ст.: Підр. для студ. гуманітарних спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Г.Дончика. – К.: Либідь, 1998.- 464 с.; Кн. 2. Друга половина ХХ ст. – К.: Либідь, 1998. – 456 с.
23. Історія української та зарубіжної культури: Навчальний посібник / За ред. С.М. Клапчука, В.Ф.Остафійчука. – К.: Знання, 2002. – 356 с.
24. Історія української архітектури / Під ред. Ю.С.Асеева та ін. – К.: «Техніка», 2003. – 472 с.
25. Історія української культури: У 5-ти т. – Історія культури давнього населення України. – Т.1. – НАН України. Б.Є.Патон /гол. ред./ – К.: Наук. думка, 2001. – 1134 с.
26. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. / Керівник авт. кол. Л.Т. Левчук. – К.: Либідь, 2000.
27. Ионин Л.Т. Социология культуры / Л.Т. Ионин. – М., 1996.
28. Караськова О.В. Средние века / О.В. Караськова. – К.: Корона принт, 2003. – 414 с.
30. Карсавин Л.П. Культура средних веков / Л.П. Карсавин. – М.: Книжная находка. 2003. – 222 с.
31. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій / М.В. Кордон. – К.: ЦУЛ, 2003. – 501;
32. Кормич Л.І, Багацький В.В. Культурологія.: Навч. пос. / Л.І. Кормич, В.В. Багацький. – Х.: Одісей, 2002 р.
33. Комплексне дослідження духовної культури слов'ян / Під ред. Русанівського В.М. та ін., – К.: 2004. – 168 с.
33. Кравченко А.И. Культурология: Уч. пособие / А.И. Кравченко. – М., 2000
34. Кулаковский Ю.А. История Византии. В 3-х томах / Ю.А. Кулаковский. – М.: Алетея., Т.1, 2003. – 493 с., Т.2, 2003. – 394 с., Т.3, 2004. – 350 с.
35. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. пос. / За ред. І.І.Тюрменко, О.Д. Горбула. – Київ : Центр. навч. літератури. – 2004 р.
36. Культурологія: Навч. посіб. / М.М. Закович, І.А.Зязюн, О.М. Семашко та ін. – К., 2007.
37. Культурология: История мировой культуры: Учебник / Под ред. Вознесенской Н.О. – М.: ЮНИТИ: Единство, 2003. – 759 с.
38. Культурологія: Посібник / Під ред. О.Г. Песидко та ін. – Луганськ.: РВВЛАВС, 2004. – 118 с.
39. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. проф. М.М. Заковича – К.: Знання. 2004. – 567 с.
40. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посібник / За ред. І.І. Тюрменко, О.Д. Горбула – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 368 с.
41. Лисичкина О.Б. Мировая художественная культура: Возрождение. Учеб. пособие для старших классов средней школы / О.Б. Лисичкина. – Часть II. – Кн. 2. – СПб.: Спец Лит, 2000. – 304 с.
42. Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII століття / В.А. Овсійчук. – Мистецтво, 1985. – 186 с.
43. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Іванова К.А. Культурологія. Навчальний посібник / Є.А. Подольська, В.Д. Лихвар, К.А. Іванова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 288 с.
44. Подоляк Н.Г. Історія середніх віків / Н.Г. Подоляк. – К.: Генеза, 2004. – 287 с.

45. Миропольська Н.Є. Художня культура світу Н.Є. Миропольська. – К., 2001.
46. Погорілий О.І. Культурологія / О.І. Погорілий. – К., 2005 р.
47. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури / В.С. Полікарпов. – Х., 2006.
48. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович. – К.: Арттек, 1998. – 728 с.
49. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник / За ред. М.М. Заковича та ін. – К.: Знання, 2000. – 622 с.
50. Чорненький Я.Я. Культурологія. Теорія. Практика. Самостійна робота. Навч. посіб / Я.Я. Чорненький. – К.: Центр навч. літер., 2004.
51. Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура. Навч. посіб / О.Л. Шевнюк. – К., 2002.
52. Шейко В.Л., Гаврюченко О.А., Кравченко О.В. Історія художньої культури : Західна Європа XVII і XVIII ст.: Підручник / В.Л. Шейко В.Л., Гаврюченко О.А., Кравченко О.В. – Х., 2001.

IV. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ПРОГРАМИ З ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

<http://www.countries.ru/library.htm>

http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php

<http://lib.ru/CULTURE/>

<http://krotov.info/>

<http://www.kulturologia.ru/>

<http://www.philosophy.ru/edu/ref/enc/>

<http://www.anthropology.ru>

<http://deja-vu4.narod.ru/library.html>

<http://psylib.org.ua/books/index.htm>